

451581

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL IX

No. 6

5 FEBRUARIE

1928

În acest număr: *Vorbele mari de Octavian Goga; Pământul rău, Rugăciune, În umbră, poezii de Adrian Maniu; Moștenire grea de Ion Așârbișanu; Procesul Maramureșenilor de Ion Iacob; Ciândul de Al. Lascarov-Moldovanu; Criza de producție de Vasile C. Osvadă; Decadența morală de George A. Petre; Gazeta rimafă: Era mai bine de Pompiliu Frânghie; Insemnări: Apărătorii ordinii, Ofensiva a început, O neplăcută retrospectivă, Pseudo-confesionalismul subversiv, D. Mauiu în sfârșit vrea, Arme neputincioase, sfârșitul iminent al guvernării liberale, Revoluția celor sătui.*

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STR. N. IORGA No. 2

UN EXEMPLAR 10 lei

Țara Noastră

Vorbele mari

Sunt oameni în țara românească, pentru cari patima grandilocvenței e o boală frecventă, ca gălcii bunăoară, pe cât de antipatică pe atât de fără consecințe. Pacienții se recrutează de obicei din rândul bunilor burghezi, cam lipsiți de contact cu lumea intelectuală, care, pașnici și prea puțin răzvrățiți de felul lor, se dedeau totuși din când în când la vorbe mari sau la amenințări tenebroase. Cetățeni cununați cu cea mai evanghelică sumisiune, trăiți o viață întreagă fără revolte sguduitoare, după ce au fost alipiți la țara nouă, fără nici o specială vitejie din partea lor, se pomenesec azi lansând între două consilii de administrație cuvinte tari, adevărate lozince de răzmiriță. Cine îi aude întâia-oară și nu le cunoaște povestea rămâne impresionat și dus pe gânduri; cine știe însă ce-au fost ieri și alaltăieri mișcă dumerit din cap, împătură frumușel gazeta, o aruncă în foc și fluierând își vede de treabă...

Ce păcat că la frunțașii partidului național se ivește atât de des ciudata meteahnă, că în locul unor atitudini chibzuite de provinciali potoliți, cum sunt în realitate, vedem destul de des gesturi bătaioase și aiere deplasate de donchișoși. Azi unul, mâine altul își aruncă bomba lui de hârtie, îndrăzneță și răsunătoare. De zece ani, de când s'a prăbușit regimul unguresc, răsar dela toate colțurile acești implacabili eroi, care după bătaie visează bălți de sânge și strigă cumplit în urechile deaproapelui. Sunt, în adevăr, un fenomen curios de tardivitate. Omul se întreabă involuntar de ce n'au destelenit furtuna acești tribuni ai poporului pe vremea contelui Tisza, care cu jandarmii lui ne închidea școlile în Ardeal și smulgea tricolorul din cosițele fetelor la

horă? De ce n'au organizat ridicarea maselor pe vremea mobilizării ungurești, care ne trimetea feciorii la tăiere în Galiția? De ce n'au dat chiar atunci în obrazul Europei ca să devie martirii ideii de libertate, sau de ce n'au trecut măcar peste Munți să fie apostolii desrobirii? De ce, de ce? Cum se face, că au lăsat să treacă toate primejdiile, și au pus atâția ani ca să se descopere numai acum la bătrânețe în postura de neînfricați căpitani, cu idealul în suflet și cu cuțitul în dinți?

Ba nu zău, ce sunt rodomontadele astea, care nu mai isprăvesc? Singura explicație ar fi pentru psihologia lor, că în ele se cheltuiește acum în mod postum tăcerea unei vieți, că în strigătul inoportun de azi cere cuvânt umilința comprimată atâta vreme subț. apăsarea un-gurcască...

În câteva zile am avut o întreagă recoltă de perorație revoluțio-nară din partea conducătorilor comitetului de-o sută. D. Vaida, în interviuul acordat unei gazete din Capitală, a înfricoșat lumea cu pârjolul isbucnit odinioară în țara Moșilor. Reporterul, care i-a prins fulgerele, a fost vădit speriat, după ce-a văzut pe perete la fostul prim-ministru litografiile lui Horia, Cloșca și Crișan, precursorii vijeliei populare de mâine. Ilustrul bărbat de stat a arătat cu degetul la ei și a formulat apostrofa cu multă încruntare: — „Să vă ferească Dum-nezeu să vie un nou potop al lui Horia, de care spune Nicolae Densușianu!” Bine înțeles, ca om de legi, distinsul parlamentar s'a gândit și la o petiție la Liga Națiunilor, în cazul când flacăra isbă-vitoare tot nu s'ar aprinde încă. Prevăzător ca totdeauna, cum vedeți, d. Vaida s'a căpuit de amândouă părțile. Iată însă, că d. Sever Bocu merge cu un pas mai departe: — „Am venit să sun mobilizarea din ordinul șefului meu... Sculați-vă!” Băgați de seamă, că aici merge pe militarie în toată regula și proclamația are ceva din fraza lapidară, care anunță în istorie de obicei marile cataclisme... În sfârșit, la adu-narea dela Iași, d. Ștefan Cicec-Pop a fost de-un sbucium patetic, a cărui violență a atins înălțimi necunoscute încă. Revoltatul membru în consiliul Băncii Românești, a cărui fotografie cu mâna la inimă se poate vedea în toate ziarele, cu acest prilej, a sunat din „buciumul de alarmă” în felul următor: — „Ridicați-vă români, sus capetele, dacă nu doriți ca cei ce zac pentru voi în morminte să nu vă blesteme! Am ajuns ca țăranii, cu cari am luptat patru decenii, să-mi spuie: domnule Pop, a fost mai bine subț unghi, decât este subț români!”...

Va să zică: vine revoluția lui Horia, mobilizarea s'a sunat, ridi-cați-vă români, sus capetele!...

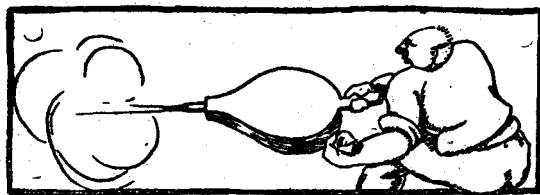
Suntem, cum vedeți, în plină orgie de grandilocvență, de cca mai ieftină calitate, pusă în circulație cu patruzeci de ani mai târziu, după-ce nenea Iancu Caragiale a dus-o la teatru, ca să descrețească cu ea fruntea deapropelui. Nu vi se pare, iubiți sinpatrioți, că ori-cât de întârziați noi ardelenii în materie de stil și compoziție, substativele astea sunt prea ieșite la șoare, chiar și pe seama noastră? Nu vă dați seama, că acolo unde pot prinde, în străinătate, ele fac un imens

rău și folosite de propaganda ungurească, cad în condeiul Lordului Rothermeere, ca formidabile argumente împotriva unității noastre de stat?

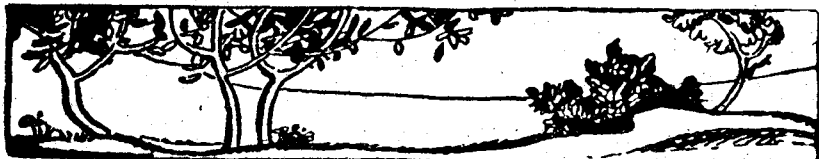
Și încă ceva, lucru care vă interesează mai deaproape, credeți că nu actele politice de ordin cerebral, ci acest uragan de vorbe mari poate împinge în neființă un guvern putred în toate fibrele lui?

Vă înșelați cumplit! Grandilocvența dvoastră e singurul paravan, după care se mai pot ascunde turpitudinile condamnatei alcătuirii bolnave... Vorbiți încet și veți auzi, cum troznește din toate părțile...

OCTAVIAN COGA.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pământul rău

Pământul rău, de pluguri sleit,
Nu se învrednicește să înveselească înverzire.
Ca un suflet negru — zadarnic răscolit —
Sterp tuturor îndemnurilor de rodire.

Totuși în adâncimea țărânei împietrite
Pământul cel rău poartă o comoară domnească
Și în nopți grele — sufletelor rătăcite —
Cu flori de flacări vrea să o vestească.

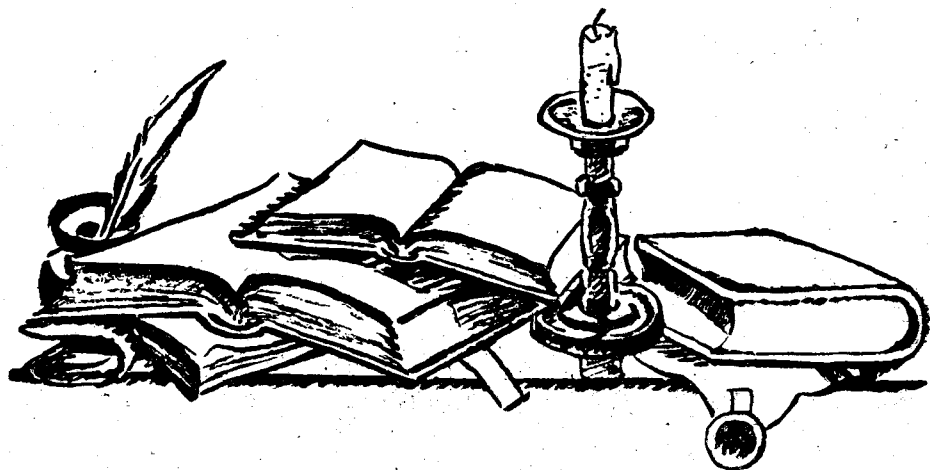
Rugăciune

Înflorește Doamne — sufletul meu,
Cum înfloresc salcâmi și mălinii.
Adă mi iară credința mea,
Cum înapoiezi sborul pasărilor călătoare.
Răscolește întreagă suferința mea,
Cum în trupul morților rodește plugul.
Înalță apoi — gândul meu,
Ca un fluture în floarea cerului,
Și pregătește-mi un sfârșit înseninat,
Ca asfințitul blajin de azi.

In umbră

Dă tărcoale calul dracului: alungă vântul...
Deodaf' apasă înopțarea mai greoaie
Că strigoii se trezesc urnind în sus pământul
Sau prin iarba plânsă, cârțițe înalță mușuroaie.
Zumzind zboară cap de mort din mătrăgună.
In pridvorul asta — care nu mai e — sta zâna,
Sau un vrăjitor, că din adâncuri sună
Glas răsând, când plânge'ncet fântâna.
Zid în care sfredelește cuib pasărea neagră,
Bolți surpate, porți căscate, trepte măcinate
Drumul între statui fără de obraz aleargă
Printre ghimpi și piei de șarpe lepădate.
Nechiezară din apropiere telegarii aripași
Și în beci gemură în butoaie ferecate smei.
Lin adie lacăte prinse'n văzduh, paiajeni cruciași.
Din potcoava Necuratei au sărit scânteii.
Mușchiul s'a întins în tainița uitată
Peste care pajuri mari erau săpate cu scrisoare
Intr'o lespede de fulgere mușcată,
De subt care străbăteau chiemări tânguitoare.
Dar comoara lunii când s'o desgropa
Drumul se desface, locul piere, bolta cade,
Că în veacuri paznic zidului e cineva,
Care îl și șine, îl și roade.

ADRIAN MANIU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Moștenire grea

— Note fugare —

Ani îndelungați Frâncu Ion fu unul dintre cei mai nenorociți cetățeni ai României-mari. Nenorocirea nu izvoră din vreo înfîrmîtare trupească sau sufletească a lui: era voinic, sănătos tun, — om la vîrsta jumătate cînd anii, osteniți de alergare, rămân un restimp pe loc pentru a-și putea iuși mai târziu pașii spre povârniș —; era la adăpostul grijilor materiale: intrase într'o frumoasă moștenire pe care o creștea, an de an, cu hîrnicia lui. Cît privește viața lui interioară, aici nu se daseră niciodată lupte prea mari, nici îndoeli chinuitoare nu-i alungară somnul, nu-i ofiliră obrazii înfloriți, nici gînduri grele nu-i brăzdară fruntea.

Frâncu Ion, avocat și proprietar, era nenorocit din motive în afară de viața lui individuală. Contempla viața colectivă a neamului și suferea adînc de infirmitatea caracteristică a tuturor strănepoșilor Romei: grija de fiecare zi pentru viața publică, pentru viața de Stat. E cunoscut faptul că noi, chiar înainte de-a avea un Stat național, cînd am început să scriem la ziare ori să vorbim publicului, de o-biceiu încheeam ceea ce aveam de spus cu sentința moștenită dela strămoși: „*Videant consules, ne quid detrimentum...*“ Iar de cînd

trăim între granițele Statului național se știe că nu-i român care să nu se agite zilnic pentru binele... republicei.

Este într'adevăr un fenomen vrednic de admirare, dar, în aceeași vreme, și de atențiunea savanților noștri: cum ne-am putut păstra prin veacuri aceasta moștenire romană: grija de afacerile publice, conștiința interesului de mersul bun al Statului. Savanții vor cerceta și, poate, vor putea fălmăci odată misterul conservării acestei preocupări într'adevăr romane, când noi, veacuri de-arândul, n'am avut un Stat, și când interesul nostru se putea manifesta numai în cadrele restrânse ale bunului privat: o turmă de oi, un petec de moșie.

De amândouă coastele Carpaților stăpânii tăiau și spânzurau în numele Republicei, a interesului suprem de Stat, — știind că în istoria bieteii omenimi totdeauna interesul cârmuitorilor se identifică cu interesul Statului, — fără ca rezistența noastră, născută dintr'o simțită și conștie convingere că se primejduiesc interesele publice, să se fi încheșat în bine organizate și puternice revolte împotriva dușmanului intern.

În scurgerea bătrânelor vremi, noi, elementul de baștină, n'am obicinuit să ne mișcăm pentru a ne spune cuvântul în trebile publice, forțând dreptul nostru; noi ne-am mișcat numai când moșia era în primejdie, când pământul putea să ne scape: ne-am mișcat pentru faptă, nu pentru vorbă. Incolo stăpânii de pripas puteau să taie și să spânzure. Pentru trebile interne ale Republicei nu se mișca românul decât ajungându-i cuțitul la os.

S'ar părea că nu era de vină numai fatalismul de esență orientală, ci și o veche înțelepciune ancestrală, un dispreț adânc pentru cei ce cred că pot schimba crugul lumii cu neînsemnata voință omenească, și o atitudine efică superioară față de cei ce se credeau atotputernici pe pământ, — știind sifrămoșii noștri că toate sunt trecătoare...

Dar misterul îl vor lumina alții...

* * *

Precum, tot alții sunt chemați să explice fenomenul actual: trezirea furtunoasă, în toți urmașii Romei, a grijei celei mari, celei neogoite de interesul Statului, de îndată ce ne-au încins granițele patriei comune.

Fenomenul însuși nu poate fi tras la indoială. Ce importanță mai are azi pentru noi soarta mea sau a ta? Seceta poate să ne ardă sămănăturile, boala molipsitoare poate să ne deșerte ogrăzile de avere mișcătoare, salariul de sărăcie poate să ne înfunde în datorii, pot să ni se îmbolnăvească cei mai dragi ai noștri! Nu va trece zi să nu răsfoim o gazetă să vedem ce se petrece în țară, să ne convingem cât e de tare guvernul și ce urmărește, ce vrea opoziția și pe când o schimbare.

Și dacă ne-ar neliniști numai demonul proaspetei informații! Dar, cu trup și suflet, ne agităm adânc, ca pentru cele mai capitale

interese proprii! În fiecare zi, uitând de mizeriile proprii și chiar de datoria slujbei ce purtăm, făurim planuri glorioase pentru mântuirea Patriei, pentru consolidarea viitorului ei, fie căutând noi argumente pentru trăinicia guvernului, fie pentru grabnica izbândă a opoziției.

Est deus in nobis...

Este, și ne agită zilnic pentru interesul Republicii... S'a frezit în noi glasul care striga din strămoși: „Videant consules!“ S'a frezit conștiința datoriei fundamental române... Suntem, cu toții, de nouă ani, — trăind în era votului universal, însuși „*Senatus, populusque romanus*“. Și din cenuse au înviat din nou, ca paserea Phoenix, tribunii poporului... Și în infimitatea sinceră a sufletului, toți ne credem tribuni, și invidiem nițel pe cei ce s consacrați și de popor ca atari. Da, fenomenul nu poate fi contestat!

* * *

Acestea notate, se va înțelege mai ușor nenorocirea cetățeanului Frâncu Ion: el era dintre cei ce se credeau tribuni ai poporului, deși „masele mari“ nu-l aclamară încă, nu-l purtară niciodată pe brațe primejduindu-i echilibrul, sau dunga pantalonului. Se făcea de-o mie de ori mai bun ca alții, deși nu reușise să vorbească într'o singură adunare populară. Focul mocnea în el. Zi de zi înmagazina nou material inflamabil: toate nedreptățile ce se făceau poporului, toate pun-gășiile, toate hojiile, tot jaful în averea publică, de care raportau zilnic ziarele, întreagă firania de sus, toată revolta de jos...

Aduna materialul, îl așeza peste jarul ce ardea subț spuză, și când șuvițe de flăcări vi țigneau să-l aprindă, Frâncu Ion se transformă. Părea un inspirat, unul asupra căruia s'a coborât duhul, sau un om căruia puțin îi lipsește să nu devină un erou.

„Ticăloșii! Numai douăzeci și patru de ceasuri să am puterea în mână!“

Dar veți recunoaște că exclamarea lui era banală. Frâncu Ion credea că numai în el arde focul cel sacru, pe când martori suntem cu toții, că zilnic exclamarea izbucnește din zeci de mii de piepturi românești.

Atât de cumplit ne muncește pe toți grija Republicii.

Frâncu Ion era cu atât mai violent în contemplările sale interioare, în convorbirea cu sine însuși, cu cât suferea de-o fîmîditate inexplicabilă în raporturile lui cu lumea exterioară. Rareori cuteza să vorbească, în chestiune politică, fiind doi-trei de față. Numai aflându-se în fața unuia singur, își putea descărca inima.

Vorbindu-și sie=și, însă, îi părea că vorbește mulțimii, că=și vestește convingerile lui „*Urbi et Orbi*“, și poate tocmai din această înșelăciune a simțurilor, se vedea un tribun al poporului. Dacă alții scriau la gazete, vorbea în Parlament sau întruniri populare, agitați toți de zeitatea interesului obștesc, Frâncu Ion vorbea, mai mult decât toți, în sine însuși, în cei nouă ani dela unire. Și ajunsese să se creadă

cunoscut de toată lumea, ca unul ce-i ars de problemele interesului obștesc...

Astfel nu fu de loc mirat când el, care nu era înscris în nici un partid politic și nu făcuse politică militantă, fu îmbiat cu prefectura unui județ.

Nouă ani tortura lui cea mai mare, nenorocirea lui, fusese concentrată mai ales în această sentință: „Nu se țin legile, deși se știe că „justitia est regnorum fundamentum“. Poporul atâta așteaptă: Legea să fie lege! Ce-i poate împiedeca pe cei mari să țină legile? În județul meu o să-mi pun în practică convingerile!

Și primi înalta încredințare cu sufletul aprins de cele mai bune intențiuni...

* * *

După un an și jumătate Frâncu Ion, schimbându-se regimul, fu înlocuit cu alt prefect. Eși din slujbă obosit, cu grumazii trași adânc între umeri. Părea că se teme de ceva; se sfia de lume mai cumplit decât înainte.

După două săptămâni șoaptele începură: cică, moșia lui, scrisă pe numele doamnei Frâncu, ar fi alunecat, încet-încet din deal, unde se afla, până la șes și s'ar fi oprit într'o rezervă de Stat. Pentru a face acest drum fu nevoie de cincisutepatruzeci și nouă zile, curat înaintarea racului. Dar tot sosise la destinație.

Frâncu Ion, cât fu prefect, nu voi să știe nimic de toată afacerea: moșia era a nevastei sale: Treaba ei și a Consilierului agricol, ba și a Comitetului agrar. Chestiunea nu-l privea pe el. El, în slujbă, se închina legii și unei bine precizate distribuții a competenței și a muncii. Totuși, părăsi plouat oficiul. „O să se afle“ își zicea! „Moșia a alunecat în alt colț de țară“.

Și, lucru ciudat, de când îi venise mai întâi gândul acesta: „O să se afle“, — ba chiar de când nevastă-sa-i spusese că chestiunea e definitiv aranjată, Frâncu Ion se simți că un foale din care a fost pompat tot aerul: părea că i se lipiseră coastele, că nu mai este nici un duh în el.

Și, într'adevăr, din clipa aceea îl părăsise răul care-l agitase nouă ani: nu mai avea nici un interes pentru trebile publice. Uitase sentința: „Videant consules“. Nu-l mai împulzeau subț limbă cuvintele: „Ticăloșii! Numai douăzeci și patru de ceasuri să am puterea!“ Un desgust cumplit îl năpădise, îl înecase.

Fire delicată, contemplativă, căzu pe gânduri; părea credea că meditând, construia un nou sistem filosofic. Sâmburele sistemului era: „E mai ușor să te supui legii decât s'o execuți, având-o în mână“. Nu-i plăcea adevărul acesta care descoperea slăbiciunea omenească, și cerca să se țină departe de el; dar revenea ca fluturile în preajma lumânării.

S'a ars, vedeți dumneavoastră? Nu; n'a cutezat să între în hacără. Dar, în viața lui, urmă un interval de adâncă scârbă față de

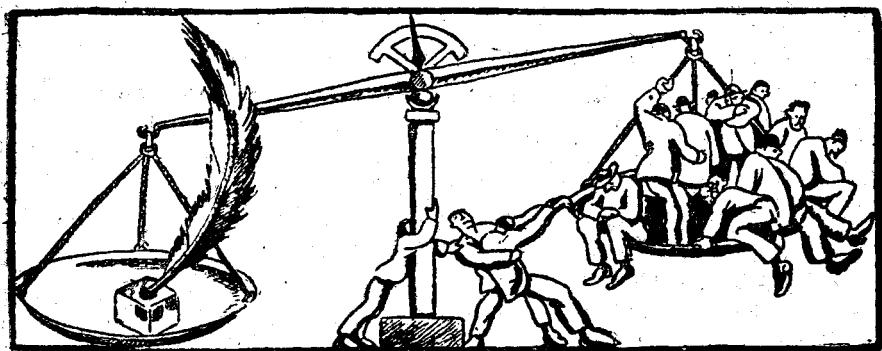
interesete Republicii. Puteau ataca ziarele, puteau țipa tribunii popo-
rului că se duce la râpă statul, — moștenirea străbună părea că a
dispărut din sufletul lui Frâncu Ion...

Ea începu să se trezească tocmai după vre-o doi ani, când
afacerea cu alunecarea moșiei lui din deal la șes, era uitată.. Ar fi
fost o nenorocire să nu-și revie...

Alții sunt mai bine înzestrați ca Frâncu Ion; firește în ei e mai
intensivă porunca: „Videant consules“! Și, după astfel de întâmplări,
se reculeg cu mult mai repede. Noroc cu vigoasă moștenire stră-
bună! Ea trece, răzbește prin neînsemnatele fluctuații ale cunoștinții,
și apare mai categorică... Și după un răstimp de... oboseală, mai lung
sau mai scurt, — strănepoții Romei iar se agită de interesul obștesc.
Zeul care i-a părăsit o clipă, îi aprinde din nou. Și adeseori îi arde
mai tare decât înainte... Vede și poporul și se însufletește: pe unii,
pe cei mai frământați, îi ridică pe scut...

I. AGÂRBICEANU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Procesul Maramureșenilor

Di Iuliu Maniu a interpelat deunăzi guvernul pe chestia procesului de proporționare dintre Groedel și composesorii din Vișeu de sus. Interpelarea a provocat un răspuns din partea d-lui ministru de justiție și o discuție fără sfârșit în publicitate.

Răspunsul ministerial n'a mulțumit pe interpelator, astfel rămâne să-și desvolte interpelarea în Cameră. Vom azista deci, în curând, la o discuție parlamentară, care va răscoli trecutul organizării noastre agrare din Ardeal, precum și tainele politicei agrare ungurești față de elementul românesc din Ardeal.

În publicitate, procesul de proporționare a luat dimensiuni mari, a crescut și s'a prefăcut într'o problemă națională, dela care se aștepta chiar răsturnarea guvernului. Discuția a lunecat pe panta considerațiilor de partid, făcându-se aprecierile prin această priză.

Atât aceasta împrejurare, cât și faptul, că discuția se urmează într'o completă neorientare asupra operațiilor agrare realizate în trecut, provoacă nedumerire în opinia publică. În realitate, acest proces nu se deosebește cu nimic în criteriile sale de celelalte procese făcute pentru regularea proprietăților.

Obiectul acestui proces este: o simplă ieșire din indiviziune. Aceasta ieșire din indiviziune se face la composesori prin proces de proporționare, defalcându-se cota fiecărui composesor.

Cum a ajuns Groedel la majoritatea cotelor din composesorat? Mijloacele și felul cum a câștigat aceste cote? Sunt ori nu tranzacțiunile lui Groedel în conformitate cu legile civile? Aceste împrejurări nu se discută în cursul procesului de proporționare. În caz de con-

troversă între părți, aceste transacțiuni aparțin justiției civile și penale.

Greșelile trecutului și cele ale prezentului asigură preponderanța economică a lui Groedel & Comp. Această preponderanță ușurează acapararea cotelor composesorale dela țărani din Maramureș. La rândul său, Groedel dorește a grupa aceste cote într'un complex, vrea să rămână *singur* pe întinderea sa, vrea o ieșire din indiviziune.

În baza legilor în vigoare are dreptul și posibilitatea pentru o ieșire din indiviziune. În baza acestor legi, procesul de proporționare va avea rezultatul dorit. Composesorii vor obține fiecare cota sa defalcată. Iar cotele ajunse în mâinile lui Groedel prin acest proces niciodată nu vor fi redade proprietarilor lor de odinioară.

Singura soluție pentru o rectificare rămâne *exproprierea* asupra cotelor defalcate lui Groedel. Apoi *improprietărirea* țăranilor cu pământ de cultură, iar a comunelor cu pășune și pădure. În acest scop terminarea procesului de proporționare devine implicat necesar.

Nu cunosc motivele, cari au determinat interpelarea, nici nu le caut. Știu însă un lucru. Această interpelare are darul să provoace lămurirea unui echivoc, care cuprinde azi politica noastră agrară, și să determine o soluționare a segregărilor, comasărilor, proporționărilor încă neterminate în Ardeal.

Aici sunt încă circa 156 comune, unde nu s'a terminat procedura de regulare a proprietăților. În acest număr intră și procesul maramureșenilor din Vișeu de sus. Tot aici sunt circa 125 comune, unde comasarea este în curs. În celelalte comune, circa peste 4000, regularea proprietăților s'a făcut mai demult.

În anul 1914 guvernul maghiar a dat o ordonanță de suspendare a tuturor lucrărilor de segregare, comasare, proporționare. Motive de ordin intern a provocat această suspendare, în urma căreia lucrările în curs au fost oprite.

Regimul actual liberal, în situația schimbată, a socotit de cuviință să modifice ordonanța guvernului maghiar și să dispună terminarea segregărilor, comasărilor, proporționărilor. În baza acestei dispoziții lucrările de suspendare au început a-și urma cursul spre terminare. Astfel a ajuns apoi și procesul maramureșenilor înaintea Curții de Casație.

Această dispoziție a guvernului a făcut obiectul interpelării d-lui Iuliu Maniu, în față căreia se impune acum câteva întrebări: Este această dispoziție a guvernului potrivită? Cari sunt considerențele ei de justificare? Socot dispoziția guvernului justificată prin următoarele considerente:

1. Individualizarea și stabilirea dreptului de proprietate sunt a se realiza și în cele 156 comune de după aceleași norme și metode, ca și în cele circa 4000 comune, unde regularea este demult terminată. Structura proprietăților din Ardeal reclamă această identitate. Unitatea sistemului de evidență tabular existent reclamă acelaș procedeu.

2. Nici nu se poate concepe o lege specifică pentru cele 156 comune rămase nereglementate prin regularea proprietăților. Segregările, comasările și proporționările sunt bine fixate prin legi și

regulamente. Aceste legi sunt concepute cu o largă latură de facultativitate în aplicarea cotelor, tocmai ca decretul lege al reformei agrare din Ardeal al Consiliului dirigent.

Această latură de facultativitate a putut permite odinioară justiției ungurești să tacă favoruri maghiarismului, judecând toate procesele de segregare, comasare, proporționare în detrimentul elementului românesc, favorizând pe magnații unguri.

Dacă atunci legea a dat posibilitatea justiției să judece ungurește, tot aceeași lege în situația schimbată permite justiției române, să judece azi după sfânta dreptate, pe românește. În acest caz nu va fi favorizat magnatul nici la înlăturare și nici la grupare pe teren.

Oricine va studia aceste legi, va admite că litera și dispoziția lor nu are caracter șovinist. Facultativitatea lor însă a fost potrivită, pentru aplicare tendențioasă, în urma căreia s'a creat latitudinile de odinioară. Oricare ar fi structura acestor legi, ele nu mai pot fi înlocuite. Sunt și rămân așa cum există. Despre înlocuirea lor se vorbește numai din opoziție. Când ești la putere, uiți de ele. În timpul Consiliului dirigent era binevenită reglementarea lor. Ce ușor era atunci, ca printr'un decret-lege corcomitent cu reforma agrară, să se fi înlocuit aceste legi! Nu s'a făcut. Motivul? Pentru 156 procese nu se poate făuri o lege specială nici chiar la noi.

3. Comasarea trebuie admisă și în viitor tot pe aceleași principii și cu aceleași condiții, ca în trecut. Gruparea potrivită pe teren a proprietăților rămâne ca o condiție pentru capacitatea lor de producție. În țările agrare comasările sunt operațiuni de stat reglementate după condițiile specifice ale țării.

Așa și în Ardeal, legile în vigoare reglementează procedura de comasare conform structurii proprietăților și sistemului de evidență tabulară și cadastrală. Aceste legi pot fi revizuite asupra posibilităților, admise în aplicarea cotelor. Nimic mai mult. Această revizuire ar putea garanta dreptatea fiecăruia și ar înlătura nesiguranța celor mici în comasare. Utilitatea comasărilor ar deveni în acest caz apreciată de toată lumea și prin ele micul proprietar ar ajunge la pământul său bine grupat pe teren.

4. Până la terminarea regulării proprietăților în cele 156 comune și a comasării celor 125 comune, nu se pot face operațiunile de expropriere și improprietărire. Până atunci nu se știe exact, care proprietar ce înlăturare are, și mai ales unde este situată. Nu se poate pronunța hotărârea de expropriere față de proprietar. Nu se știe exact ce exproprieri și ce scutești.

Având în vedere numai interesele de organizare agrară din Ardeal, de mult ar fi fost necesar să se accelereze terminarea regulării proprietăților, în cele circa 156 comune și a comasării în cele circa 125 comune. Subt acest raport, revenirea asupra ordonanței de suspendare a guvernului unguresc este pe deplin justificată. Iar amănările dela 1918 încoace sunt a se atribui influențelor politice și necunoștinței situației exacte.

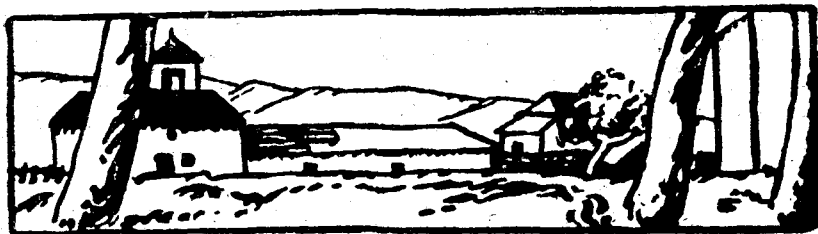
Regularea proprietăților prin segregări și comasări constituie a

doua etapă în organizarea agrară din Ardeal. După improprietărea pe loc făcută prin legile din 1848, după constituirea dovezilor fundare și localizarea (inventarierea) pământului, rămăsese încă să se reglementeze starea juridică a pământurilor rămase în indiviziune între nobili și țărani, precum și a singuraticelor parcele, cari nu au avut caracterul sesiunilor iobagiale și jilere.

Reglementarea acestor litigii s'a făcut prin regularea proprietăților în fiecare comună. Procedura regulării proprietăților se fixează printr'o serie întreagă de legi-regulamente. Regularea se face prin proces înaintea instanțelor; 1. Tribunal. 2. Curtea de Apel. 3. Curtea de Casație. Procesul de regulare, dacă sunt interesați de aparte proprietarul, iar de alta parte iobagi, se zice segregare, — dacă se referă la composesorat, se zice de proporționare, dacă regularea se face prin o nouă grupare a terenului se zice: comasare.

ION IACOB.

Gândul

Eșise dela Consistoriu, unde urmărise procesul unui preot învinit de nelegiuire. Preot el însuși, Gherasim se mai gândea încă la procesul la care luase parte, când porni pe sub castanii străzii largi din față... Era un om înalt, spătos, cu o privire aproape trufașă, cu un mers, care arăta o siguranță deplină de sine... Plecase cu câteva zile înainte de-acasă, unde lăsase pe preoteasă bolnavă, și venise în Capitală după treburi, dar mai ales pentru a lua parte la procesul prietenului său. Când intrase în sala mare a Consistoriului și văzuse pe marii prelați înșirați în scaune, ca niște faraoni egipteni, avusese, fără voe un fior..., Mergând, acum pe drum, spre forfotul orașului, simțea încă dunga de foc a aceluia fior nevoit. Gândul, pornit din cine știe ce adâncuri nebănuite, veni învâlmășit: „ce bine trebuie s'o ducă acești prinți ai bisericei...!” Preotul surâse vag și dădu din cap, din mers: „De sigur... Lefuri grase, case cât niște palate; venituri dela moșiile episcopale,... cinste și ploconeli dela toți, viață liniștită și frumoasă...” Un automobil îi trecu prin față, și preotul Gherasim, se opri, înalt și puternic, ca un străjer. Când drumul i-se deschise, el porni din nou, cu hotărârea limpede, de a nu se mai gândi la aceste lucruri rătăcite prin minte, și zădarnice... Chemă spre sine gândurile lui de toate zilele; mintea îi fu cuprinsă deodată de înfățișarea catapiteasmei aurite de-acasă, și sufletul i-se potoli, îmbucurându-se... Un câine plin de noroi îi trecu prin față, ceea ce-i aduse în gând, icoana unui preot de sat umblând prin adânci noroaie cu zântăiul... O amărăciune fugară îi înoură sufletul, și o ușoară amețeală îl făcu să nu-și dea tocmai clar seama pe unde merge și încotro se îndreaptă. Iși sgudui mintea cu vorbele: „ce Dumnezeu am?... Să-mi așez odată pustiile acestea de gânduri... Mai bine să mă gândesc acasă...” Dar tot în clipa aceea, îi răsună clar și puternic în minte: „Ce bine ar fi să pot fi și eu arhiereu!” O tresărire

caldă i-se iezi în trup și o mulțumire până în măruntaie îl făcu să geamă de plăcere, ca și sub focul unei patimi de iubire. Se opri o părere de clipă în stradă, și trase tare aer în coșul pieptului, golit de emoția ce gonia din străfunduri... Și tot, atunci, pe dată, avu într-o străfulgerare, icoana lui însuși: arhiereu îmbrăcat în grele odăjdii, oficiind într-o catădrală răsunătoare și solemnă... Iși auzi și glasul, clar, de bas: „Pace vouă...!” Preotul tuși, — își scutură capul ca și cum s'ar fi apărât de vreo gănganie din afară, — și rosti aproape cu glas: „Doamne iartă-mă... ce fac eu...?” Iși simțea puterea năruindu-se, iar amețeaua cuprinzându-i căptușala trupului. Cu hotărâre, trecu o răspântie mare, o trăsură era să dea peste el, — birjarul îi răcni: — „La seama părinte, că doar e ziuă nămiaza mare!...” Câteve clipe, preotul se liniști, având în fața minții, chipul smead și bătrâncios al paraclisierului Costache, zicându-i: „vino acasă, părinte Gherasime” și-i surâse. Fără voie, surâse și părintele Gherasim, așa văzduhului... Și când ridică piciorul ca să urce pe un trotuar, gândul isbucni din nou: „...E! e!... dar ca să fii arhiereu, trebuie să nu ai nevastă...” Și deodată, sufletul preotului se umbri, întristându-se. O jale cenușie și rea, ca în preajma unei nenorociri fără hotar, cuprinse toate zările minții preotului. Chipul nevastei, zăcea undeva, în cuget, — rău și încrunțat, — pricină a nefericirii celei mari... Mergând, preotul se isbi de-o femeie de pe stradă, mormăi o vorbă de iertare, fără să privească îndărăt... Auzi în urmă, vorbe de acasă: — „parcă vine dela crâșmă, nu i-ar fi rușine obrazului, — popă-i?!...” Biciuit de gând, simțea nevoia să meargă mai repede... Pulpanele reverendei fâlțâiau în vânt, dar gândul nu rămânca în urmă, ci-i spunea clar: „dacă preoteasa moare, atunci drumul ți-i deschis spre arhierie...” Tristețea se șterse, ca o ceață... Și în locu-i, se ivi o geană de nădejde... „...mi-a spus doctorul Ionescu că boala deși nu e gravă, totuși... cine poate ști ce complicații poate să aibă?...” Și doctorul dăduse enigmatic din cap, pronunțând câteva cuvinte tehnice medicale: ...*embolie, cohecsie*... vorbele acestea jucau acum în fața preotului, ca două jăvrute mici, negre, cu păr lins și lung... Ca pentru a le îndepărta, preotul, care mergea repede, dădu cu mâna înaintea lui... Jăvrutele se prefăcură în doi copii care veneau dimpotrivă, alergând... Scuturându-se ca de-o miazmă, preotul respiră profund și, cu o amărăciune aspră gândi: „mi-i bolnav gândul, — și mi-am pierdut stăpânirea de sine...” O clătinare în trup, îi dădu crezarea că alunecă unsuros pe stradă... Un claxon găjâit, îl frezi, spărgându-i învelișul creierului, — dar tot atunci, auzi clar: „...prin urmare, preoteasa poate muri din clipă în clipă, — și atunci...” Ca o vijelie, se rostogoli peste suflet, îmbucurarea... Ca pentru a se justifica, mintea căută argumente: „ce-s de vină eu?... Totdeauna-i spun să se fe-rească: „femeie, cruță-te, nu mai umbla așa, că nu-i bine... Ea: nu și nu, că-i tare și sănătoasă... Și iacă acum...” Un dric evreesc trecu, hodorogind, având în el un sicriu negru, ca o cutie... Un glas, care semăna cu al paraclisierului Costache, se auzi cadentat: „...a murit coana preoteasă, părinte Gherasime...” Ciudat!... Nici o părere de

rău nu aburi st'cla clară a sufletului, ci numai, așa, ca într'un amurg sur, preotul văzu un cortegiu mic, urcâng clinul de deal care duce la biserică... E cortegiul preotesei... Golanii cu crucea și ca colivle merg înainte, apoi dricul, — el însuși, preotul mergând încet după dric, — și ceilalți...

Se lovi puternic de-un stâlp, avu e durere iute în umăr, — și preotul Gherasim se opri, mirându-se: „...au, Doamne-Dumnezeule, nu-i oare nebulie aceasta?...“ Iși aduse aminte că mai pătimise odată o alunecare așa, dar atunci era după o petrecere prelungită... Privi în jur, ca pentru a se orienta, și porni din nou. Gândul se învârteji ca o caracatiță și prinse iarăși stăpânire: „...ce? parcă n'ai mai cugetat așa încă de vreo două-trei ori, — că adică bine ar fi fost să n'ai nevastă?! Odată când l'a făcut episcop pe Glicherie, și a doua oară când...“ Ușurat, ca și cum ar fi fost vorba de un străin, preotul Gherasim, cu o umbră de îmbucurare nouă în suflet, gândi: „...să zicem că a murit...“ Subit, gândul sări peste tot ceea ce era intermediar, — și preotul auzi clar, ca într'o febră adâncă: „...prin Înălțul ordin numărul 14327 din acest an, ați fost numit episcop, în postul vacant...“ Peste vremuri, gândul smulse pe preot, și-l trase spre sine... Trecuse de mult moartea preotesei, uitase de ea, — amintirea ei venea vagă și fără tristeță, căci acum arhiereul Gherasim se pregătea de investire... Barba îi cărunțise puțin, nasul i-se încovăiașe mai tare, hainele cădeă patriarhalicește, — ucenicii îi puneau mitra plină de pietre prețioase pe cap, — iar diaconul îi oferea cărja pastorală... Afară era soare călduț, — oamenii mergeau molatec pe străzile largi ale orașului de reședință, — pretutindeni era bine și omenie, bunătațe, milă, — și iertare de păcate... Prelatul, cuprins de beatificare, pășea încet și sigur, pe lespezile drumului de slăvă...

Deodată, răsunară clopotele catedralei. În plină zi, glasurile l'er, ca niște fiii țe nevăzute alergeră peste tot, vestind investitura noului mare prelat...

Părintele Gherasim, gata de a fi strivit de-o mașină, — se pomeni în fața unei biserici, invadată de razel: soarelui de amiază. Buimac, neștiind unde se află, ridică privirea... Clopotele băteau în adevăr... Câteva clipite, preotul stătu nedumerit: „e acum, sau e atunci?... E preotul Gherasim, sau arhiereul Gherasim din visul cel plin de realitate totuși?!...“ O încordare dureroasă, — și gândul îl trase îndărăt, pe drumul de până aci: nevasta nu e moartă, paracliserul Costache e acasă, Consistoriul a judecat pe preot... Rupt, ca o sdreană fără rost, preotul se privi, nedumerit...

Deodată, toată nimicicia gândurilor lui i-se arată, goală, uricioasă și tristă... Tot atunci îl invadară, ca o apă vie, îndurerarea și mila, după viața lui curată, după casa lui, după biserica lui, după preoteasa lui bună și miloasă, după copii... Se opri... Câțiva trecători îl priviră bănuitori: avea în ochi o înrouare de lacrimi și șoptea, ca un afurisit: „Doamne-Doamne!“ Privi încă odată în jur, ca pentru a se fixa în viață și a-și controla drumul ce are de făcut.. Lumea se învârtejea în jurul lui, într'un alai pe veci nedeslușit... Drumul

triumfal de odinioară, al marelui prelat care duce la investitură, i-se arătă ireal, depărtat, șters și trist... O neliniște îndurerată, se cerea limpezită...

Preotul urcă treptele bisericii, în pas grăbit dar sigur... Și deodată, îl cuprinse sfânta răcoare a Casei Domnului, — și mirosul de ceară, — și chipurile blajine ale sfinților, — și iconostasul, — și sublima catapiteasmă... Nu era nimeni... Singur paraclisierul robotea...

Fără să privească, — fără să-l intereseze ceva, — simțind că se află în preajma înseninării și a liniștei, — părintele Gherasim păși spre altar, — deschise ușa din lature și merse spre Sfânta Masă. Luă crucea și închinându-se, o sărută... Apoi, în tăcere, se lăsă în genunchi, plecându-și capul pe prestol. Șopti apoi:

— „Doamne=Dumnezeul nostru. Doamne Isuse=Hristoase, apără-mă, — și iartă-mă... Gonește Diavolul, care a cercat să pună stăpânire pe mine...”

În biserică susura tăcerea... O candelă păcăia încet, cadențând veșnicia...

AL. LASCAROV=MOLDOVANU

Criza de producție

— Mijloace de îndreptare —

Am semnalat trei mari greșeli, ce s'au făcut în detrimentul consolidării economice a țării întregite. Și, de sigur, la umbra acestor trei greșeli capitale, s'ar putea însemna o întreagă serie de greșeli corolare.

Acestea se spun, se semnaleză de ani de zile, dar... facem politică. Simțim, vedem fiecare pauperizarea țării și perspectiva sdruncinării, dar luptăm cu toții în apele politice, să hotărâm guvernele, în bună credință, fără îndoială, că cei cari vin, „ai noștri” au să fie mai buni, mai iscușiți, mai drepți, mai înțelegători.

Uităm, că în actuala situație, fiecare duce la guvern enormul balast al electorilor, cocoțați peste interesele mulțimei, cărora o demagogică frazeologie le-a dat iluzia colectivității, cu o menire anumită, putând să înlocuiască selecționarea efortului individual.

Ori cum ar fi, țara are nevoie de oameni cu bună voință. Nu interesează cum se numește omul sau partidul dela putere. Să ne înșiruim cu toții, mici și mari, în muncă urgentă pentru salvarea țării întregite.

Am semnalat, că în urma marilor greșeli de până acum am intrat de curând în *criza producției*, criză ce ne poate fi fatală. Până acum am insistat asupra fazelor crizei. După secătuirea produsă de războiu și după epoca geșefțarilor pescuind în afaceri tulburi, marile greșeli în politica noastră economică au pus, dela început, stavile cumplite producției naționale, pe toate terenele.

Până când greșelile politice noastre economice le simțea numai negoțul și băncile, aveam cel mult o criză monetară și financiară, pe care acești doi factori economici indirecți le transferau, cu mai mult sau mai puțin succes, asupra clienților și debitorilor lor, recrutați din clasele producătorilor direcți, care la rândul lor le transferau asupra consumatorilor sau cumpărătorilor de produse agricole și industriale.

Crizele erau jenante, dar suportabile.

În urma forțării anti-economice în raport cu industria țării, pauperizată mai ales de incertele măsuri vamale și de dobânzile ajunse uzurare, această industrie s'a pomenit de câțiva ani în situații de acrobașie pe ascuțișul falimentului. Dar, cum noi nu suntem fără industrială, n'am urmărit cu prea mare emoție deruta industriei noastre. Mai ales, că nici n'o prea cunoaștem în întreg complexul ei.

O bună parte de vină, dacă nu întreaga vină, pentru calamitatea ce a urmat, o poartă însăși industriile. Cele mai multe cu relații și interese rămase, și după pace, străine, în loc să se solidarizeze cu economia națională, încercau să-și plaseze produsele sub etichete străine, creind prin aceasta o neîncredere și o desorientare a clientelei țării.

Guvernele cari s'au succedat, în urma neîntreruptelor intervenții interesate și străine de rostul real al industriilor, și-au pierdut orientarea justă, și au proteguit, din motive pur politice, sau au gătit fără motive economice, serii întregi de industrii. Lipsa de încredere în rosturile economice ale țării, forțările fiscale a interesărilor străine, care nu le susțin cu creditul reclamat de fiscalitatea pe care o storc, au creat situații anormale celor mai multe industrii din țară.

Dificultățile produse de patronii recalitrânți și greselile încăpățănării exponenților străini din țara întregită au ajutat nenorocita idee a naționalizărilor forțate fără bani și fără experiență și fără conștiință. În fața acestei avalanșe, cele mai multe industrii, în loc să răspundă necesităților țării, încercau să amăgească realitatea cu *angajarea* de persoane cu „bun și românesc nume“ în consiliile de administrație ca să forțeze uși cu orice preț. Și, sprijinindu-se, astfel, voiau să continue vechile lor tendințe. Am ajuns în plină panamă industrială și în completă desorientare economică. Criza producției este o urmare fatală și firească. Cât timp criza a fost numai financiară și industrială s'a suportat; rezerva nu era atinsă. Astăzi însă am ajuns la criza agricolă. Iar agricultura este pivotul vieții noastre naționale.

Cum noi avem în populația țării 80% agricultori direcți și indirecti, odată criza ajunsă la ei, această mulțime de 80% din populația țării, alcătuită din cei mai importanți consumatori ai industriei și clienți al comerțului, nu mai pot fi consumatori și clienți normali. Toți agricultorii, lipsiți de beneficiul muncii lor și-au redus nevoile, și azi vedem o populație întreagă în zdrențe, redusă, ca gospodărie, la o stare îngrijorătoare. Nimeni nu mai cumpără nimic. De la marele proprietar până la micul plugar, agricultorul nostru n'are bani. Munca lui nu-i mai dă nici un beneficiu brut, pe care să-l poată trece prin cumpărături la industrii și negoț. Vitele nu rentează. Grâul nu se plătește. Oieritul a fost nimicuit de tergiversarea definitivării reformei agrare. Nimeni și nimic nu-i fălmăcește rostul gospodăriei agricole după întregire și după împroprietărire. Agronomii și consilierii agricoli și azi continuă să fie executori ai formalităților reformei agrare. Asupra unei agriculturi intensive și asupra industrializării agricole nimeni nu stă de vorbă cu vechii și noii proprietari.

Iar noi facem politică la București pe chestiuni de experiență de guvernare, de legalitate și încrederea mulțimei, pe ordine și pe

suflet românesc. Credem pe toți și nu le tragem la îndoială buna credință. Dar noi socotim că importanți sunt numai acei, care pleacă urechea să asculte rosturile adevărate ale țării și să înlăture crizele. Una din imediafele preocupări ale guvernului trebuie să fie, deci, *soluționarea crizei de producție în care se sbate acum agricultura țării*. Aceasta trebuie să fie primordiala preocupare a politicii de consolidare a țării întregite.

Or, soluții mântuitoare, nu pot să dea decât mințile selecționate a căror putere de creație e dătătoare de înfăptuiri în afară de demagogia electorală. Dacă aruncăm privirea împrejurul nostru, în afară de granițe, putem observa că, geneza greutăților statelor celorlalte pare că nu izvorăște atât de mult din răspunderea guvernelor și a factorilor politici, cum e cazul la noi. Oamenii vălesc cum pot în concursurile împrejurărilor. Noi căutăm să ne creiem conjuncturi false pentru a satisface poftele unei crize sociale pur interne. Trebuie să ne deșteptăm din această nebunie și să ne vedem țara; să o organizăm și să o slujim peste noi, pentru viitorul ei și în cadrele ei firești.

Să începem cu începutul. Rostul nostru este să fim factori reali în viața Europei de mâine, ni se impune să ne consolidăm țara în așa fel, ca să putem fi mulțumiți înăuntru și în străinătate respectați, până la măsura valorii politice, economice și sociale pe care o putem reprezenta. Desigur că această situație nu o putem avea cu hărțueli și păfimașe lupte politice de partid. Ne trebuie temelii, bine precizate și bine clădite, în interior. Se impune deci:

1. Revizuirea orientărilor noastre în politica externă. Cluj

2. Stabilizarea imediată a valutei noastre.

3. O revizuire și clarificarea raporturilor între Stat și Banca Națională, recunoscând caracterul agricol al țării și necesitatea industrializării produselor agricole.

4. Să condiționăm întreaga noastră politică economică, inclusiv sursele de credit rezultate din această preocupare de agricultură.

Mijloacele și sistemul de guvernare îl pot da și îl pot asigura numai colaborarea tuturor forțelor reale, mici și mari, dar efective ale țării. Veleități de partide și de politicieni, n'au azi rostul în țara ajunsă în extrem de greaua criză economică.

Practicitatea năzuințelor noastre le determină posibilitățile de legături și încadrare economică, în care noi trebuie să primim, ca să avem unde desface. Mai ales, ca legăturile create să ne dea posibilități financiare și mijloace bănești, să ne putem și să le putem produce, în admirabilele noastre condiții de producțiune indicată de agricultură și bogățiile țării.

Importanța politică și economică a țării noastre în orient e în văzul tuturor, oferind zilnic posibilitățile de apreciere. Datoria noastră este să dăm colaboratorilor de mâine posibilități de cinstită și constructivă participare directă sau indirectă la producție, pentru că numai așa pot fi ei și noi bine serviți. Se înțelege că o producție efectivă, indigenă sau în colaborare cu capitaluri străine, nu se poate închipui, în folosul țării, decât după *stabilizarea valutei noastre*.

Din drumul acestei stabilizări trebuie imediat înlăturate toate piedecile create de actualele convenții și raporturi cu Banca Națională, care în primul rând trebuie reorganizată în cadrele cerute de o țară agricolă cum este România întregită. Nu se poate repeta destul acest lucru: caracterul agricol al țării trebuie să formeze geneza întregii noastre politici economice și toate îndrumările ei să pornească din trebuința organizării creditului agricol direct prin Banca Națională. Agricultură, odată organizată financiar și economic, va oferi tuturor factorilor economici ai țării, direcți și indirecti, toate posibilitățile de dezvoltare, având în primul plan industrializarea și comercializarea producției agricole. Nu trebuie să uităm, că stocul nostru metalic îl reprezintă grâul, vitele și petrolul.

Principalul mijloc al vieții moderne este *creditul* care nu se poate garanta decât cu *muncă cinstită*. Termin această revizuire a conștiinței noastre economice cu aceste cuvinte ca să rămâe tipărite în conștiința cititorului.

VASILE C. OSVADĂ

Decadența morală

Nu demult s'a judecat în Ungaria un caz destul de caracteristic pentru vremile de astăzi. Am luat cunoștință de el nu numai din gazetele ungurești, ci și din cele străine, cari l-au prezentat ca pe un simpton al educației șubrede de după război.

Un băiat de treisprezece ani, ademenit de hainele unui tovarăș de vrâsta sa, l-a desbrăcat și l-a vârat sub apă, ținându-l acolo până s'a convins că e mort. Un fapt oribil de impresionant, când ne gândim la vârsta criminalului. Dar un fapt care se înfățișează sub lumina adevărată epoca de demoralizare a vremilor de după război și ne trezește brusc, făcându-ne să ne gândim cu groază la soarta omenirii de azi. O omenire în majoritate deosebită în linii largi de cea dinainte de războiu, îndepărtată în mod conștient sau inconștient dela preceptele morale pe cari s'a sprijinit până acum mărețul edificiu social. O omenire aflată la o fatală răspântie istorică și morală, înălțată probabil la apogeul civilizației, de unde alunecă pe toate pantele, ametește deasupra tuturor prăpăstiilor și se afundă, ahtiată după noutate și necunoscut, în toate întunecimile. O omenire cu sistemul nervos uzat și deci doritor de cele mai ascuțite și mai puternice excitații naturale ori artificiale. În sfârșit o omenire pasionată, fierbinte și deschisă de senzațiile adânci, noi, scurte și rapid-variate; pasiune ajunsă la paroxism și care, în drumul spre satisfacerea ei, înlătură fără șovăire și fără muștrare de cuget piedica sentimentelor de morală, adevăr și dreptate. Cu un cuvânt trăim într'o societate haotică. Cei mai mulți nu-și dau seama de această promiscuitate postbelică, ori mar bine zis contimporană, în care rătăcim cu toții, observăm reflectăm, suferim, o parte dintre noi fiind conștienți de vârtejul care în fiecare clipă se năpustește, vrând să rupă rădăcinile ce ne mai țin înfiși în pământul sănătos și roditor, din care ne-am hrănit cu sevă limpede.

Fapta criminalului de treisprezece ani iese din cadrul știrilor diverse, pe cari le înregistrăm cotidian, și ia proporții îngrijorătoare. S'a născut tocmai în anul izbucnirii prăpădului mondial. Se înțelege, pri-

mele înțelesuri prinse de urechea lui de copil au fost povestirile cruntelor măceluri și primele imbolduri au fost sădite în inima lui plătând de avântul războinic propagat pe atunci. Noțiunea crimei, ca fapt nepermis de religie și justiție, n'a avut când s'o cunoască, din moment ce conștiința lui a început să formeze într'o atmosferă încărcată de aburii sângelui, în atmosfera omuciderii mondiale. El este deci tipul reprezentativ al mediului de războiu, rezultatul simbolic al urci dintre oameni și popoare: și s'a manifestat ca un avertisment pentru toată lumea.

Natural o crimă trebuie pedepsită. Ne aducem aminte din istorie, că pe vremuri erau judecate și condamnate după toate formulele chiar și animalele, când săvârșeau infracțiuni și crime. Deci, criminalul precoce a fost adus în fața justiției. Judecătorul a procedat conform prescripțiilor legale, punându-i întrebări ca oricărui matur. — „Ai știut că nu este permis să omori? — Nu! — Cum, tu n'ai cetit Biblia! — Nu! — Decă l-ai omorât? — Ca să-i iau hainele. — Nu știi că nu e permis să râvnești la bunul aproapelui tău? — N'am știut.“ Întrebări și răspunsuri reproduse exact.

Foarte interesant dialog. Rezumă laconic întreaga vâltoare a desorientării morale a societății contemporane. Se pomenește despre Biblie, despre Decalog. Băiatul răspunde categoric: nu. Respectarea bunului aproapelui, învățăturile biblice, — cine s'a străduit să le înțipărească în mintea copilului epocii postbelice? Cine și-a dat toată osteneala pentru stărpirea germenului distrugerii totale, plantat de războiu în straturi adânci?

Din contră. Omenirea se pregătește tainic și febril pentru eventualitatea unui nou războiu. Un războiu care se va baza pe diabolicele arme ale științei moderne, care va așeza cea mai grandioasă cunună pe fruntea piramidei acestei științe, dar care va atinge apogeul distrugerii și al crimei asupra speciei omenești.

Cazul criminalului de treisprezece ani îmi trezește o sumedenie de reflexiuni amare. Fapta lui îmi apare multiplicată, generalizată. Răspunsurile lui scurte și reci le presimt pe buzele a nouăzeci la sută dintre semenii mei. În momentul acesta aș vrea să-i am pe toți în față și cu vocea răsunătoare să le pun întrebările de mai sus, aud parcă răspunsurile și mă cutremur.

Într'adevăr, câți intelectuali din toate categoriile, câți oameni de conducere, câți parlamentari ori miniștri ar putea să spună cu mâna pe inimă: „am cetit Biblia!“ Și pe deasupra, câți dintre cei cari au citit-o, sunt pătrunși de adevărul și învățăturile ei?

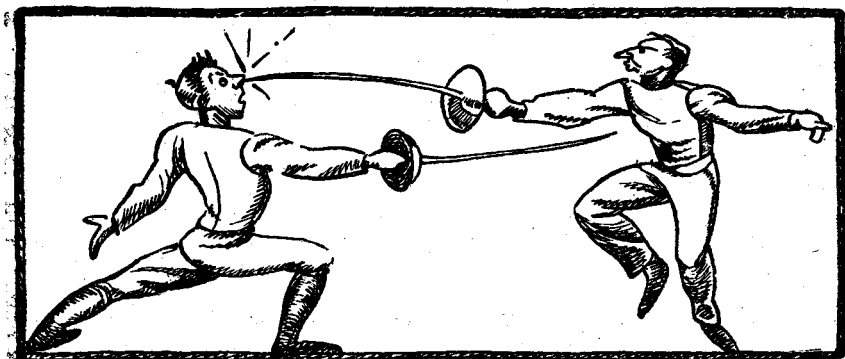
Astăzi, Decalogul s'a urcat probabil iarăși în ascunzișul de pe vârful muntelui. Poate că e nevoie din nou de fulgere și trăsnete cari să-l lumineze și de un om care să se cațare în vârful stâncilor. Porunciile lui nu mai sunt respectate ca porunci divine. Abia dacă justiția omenească mai poate zăgăzui cu restricțiuni crude valul de păcate strigătoare la cer. A nu omori? Nu mai tremură oamenii de ispășirea veșnică. A nu râvni bunul aproapelui? Câți dintre semenii noștri se mai gândesc azi că nu e iertat să furi din averea statului ori să

răvnești la funcțiunea aproapelui? Il înlături foarte ușor pe cutare din post și te așezi tu. Măine vine altul și procedează la fel față de tine. E lupta pentru existență, lupta fără condiții și fără scrupule, formula modernă a selecționării celor cari pot să răsbată. Muncă îndelungă și onestă, capacitatea intelectuală, calități sufletești, merite câștigate cu trudă și răbdare? Ignorate cu desăvârșire. Lupta pentru existență primează. Regularea acestei lupte? Nu mai e necesară.

Cu cât pătrund mai adânc în vâltoarea sufletească a acestei omeniri, cu atât mă îngrozește și îmi repugnă. S'a atins culmea desechilibrului spiritual. Ne aflăm poate în cea mai mare epocă de decadență morală (dat fiind gradul de cultură) oricât ar încerca să ne fascineze steagurile civilizației și progresului modern. Trăim zile la fel cu acelea în cari a răsunat szuduitor grasul Fiului Domnului. Și acum ca și atunci se constată o imensă abatere dela poruncile divine, o lipsă de iubire umană și o criminală ignorare a simțului de adevăr și dreptate. Samsarii pătrund pretufindenii, fariseii bolborosesc îngâmfați pela răspântii, iar depravarea trupească se înfinge ca un vierme indestructibil în straturi largi. Cu alte cuvinte, nu mai există suflet. A rămas un trup cangrenat, extenuat, ereditar, străpuns de o nevroză specială tuturor epocilor de decadență și fiert în cazanul cu smoală al pasiunilor fără sațiu. Singurul țel: satisfacerea oarbă.

E nevoie mai mult ca oricând, de un uriaș stăvilar al valorilor ce se reped furioase. Semnalări s'au făcut destule în vremea din urmă. Nu sunt eu primul și nici nu voiu rămânea ultimul. Mă gândesc însă la necesitatea imediată a unei vajnice și eficace acțiuni de purificare a societății contemporane, al cărei viitor se proiectează tulbure și confuz. E imposibil să nu se găsească leacuri, cum s'au găsit și altădată. Dar acțiunea aceasta de vindecare reclamă medici destoinici, neobosiți, medici sufletești, adânci cunoscători ai cauzelor psihologice contemporane. Natural, acești medici s'ar putea recruta din toate categoriile de intelectuali. Cei mai în măsură însă, ar putea să fie profeții. Lor li se impune cea mai mare și mai grea sarcină a vremii. Ei posedă leacul mântuitor al moralei religiei creștine. Căci salvarea omului de azi e numai una: întoarcerea la cuvântul Domnului. Cine are urechi de auzit, să audă!

GEORGE A. PETRE

GAZETA RIMATĂ

Era mai bine...

„Era mai bine subț unğuri“
D=1 Șt. Cicio Pop, în cuvântarea dela Iași.

Desfaceți din a vremi carte
Un vraf de pagini din trecut,
Dureri, de care=avurăm parte,
Furtuni, pe cari le=am cunoscut...
Și puneți-le față 'n față
Cu rânjetul stupid, amar
In care, mândru, se răsfăț
Nepriceputul cronicar.
Noi ne=am trezit în țara nouă
Piticii unor zile mari,
Iar dumnealui ne strigă nouă:
— „Era mai bine subț maghiaril..“

S'alegem binele și răul...
Ați și uitat, iubii mei,
Cum se 'ncrunta solgăbirăul
Scoțând din pipa lui scânteii?
In schimb, cu=adâncă reverență,
Astăzi, portarul la hotel

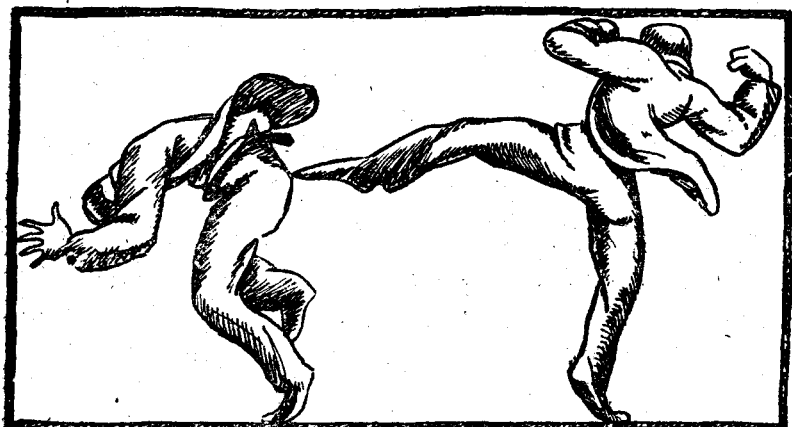
Ne 'ntitulează: — „Excelență!“
(E un nepot din Iosășel.)
Ne șade bine boeria,
Mai bine 'n smocking ca 'n ițari,
Dar ne doboară nostalgia:
Era mai bine subț maghiari!

La fiecare colitură
Pândeă, ca un călău domnesc,
Jandarmul îndopat de ură,
Setos de sânge românesc.
Acum, la Bălgrad, in cetate,
Zâmbește-un colț de tricolor,
Și la hotarele mutate
De pază stă un vânător.
Veniți să desgroapăm toți mörții,
Cinstiți și vrednici cărturari,
Să blestemăm porunca sorții, —
Era mai bine subț maghiari!

La Dicio-Sân-Martin, Boilă
Pleda cinci ore pentr'un zlot,
Cu elocvența lui umilă
Era cel mai modest nepot.
Acum s'aruncă la discursuri,
Injură țara la Senat,
Studentilor le ține cursuri,
E profesor, e învățat...
Spun drept, adesea mi-e rușine,
Parc'am trăi printre barbari,
Să strig și mie parcă'mi vine:
— „Era mai bine subț maghiari!“

POMPILIU FRÂNGHIE

— Docent universitar, fost nătar —

INSEMNĂRI

Apărătorii ordinii. — Guvernul e foarte îngrijat de năbădăile revoluționare ale partidului național-țărănesc, ale cărui pregătiri pentru lupta de răsturnare a regimului le urmărește cu palpității de fiecare moment. De trei ori pe zi d-l Vintilă Brătianu, care, dacă-l scoți din rigiditatea (relativă) a cifrelor, nu mai pricepe nimic, se sfătuiește zilnic cu șeful Ardealului, d. Al. Lapedatu, asupra posibilităților de rezistență în fața avalanșei în perspectivă, ajungând în cele din urmă la unica concluzie, că numai curajul personal al d-lui I. G. Duca poate salva partidul de la o rușinoasă înfrângere. Să vedem, prin urmare, ce surprize ne rezervă curajul personal al d-lui I. G. Duca...

Examinând lucrurile fără niciun amestec al aversiunii politice, situația partidului liberal e anevoioasă în toată țara, dar e cu desăvârșire compromisă în Ardeal. Explicația e la îndemâna tuturor. Cu tot prestigiul de care se bucura

regretatul Ion I. C. Brătianu; cu toate ademenirile pe cari le pusese în lucrare răposatul Al. Constantinescu, marele regizor al proceselor agrare; cu toată simpatia irezistibilă pe care o radiază, în contactul de la om la om, actualul președinte al Consiliului, un adevărat cuceritor de inimi; cu toate făgăduielile și cu toate amenințările, liberalii nu au putut pune piciorul solid în politica Ardealului. În celelalte provincii au avut aceeaș primire, dar acolo, cel puțin, s-a găsit exponenți locali cu oarecari însușiri intelectuale. Un istoric cu legături mai vechi printre cărturari, ca d. I. Nistor, sau un îndemânatic trăgător de sforicele basarabene, ca d. I. Inculț. Ardealul a rămas, însă, pe seama d-lui Al. Lapedatu, care, lipsit el însuș de legături cu țara pe care a părăsit-o în tinerețe, a fost nevoit să accepte, la munca de organizare a partidului, cursul unor băștinași îndoielnici de ca- librul d-lui Jean Tehaș dela Sighișoara

sau al d-lui Tancred Constantinescu de la Târgu-Murăș, doi mari înțeleghători ai problemelor și ai năzuințelor ardele-
nești.

Cum era să-i meargă bine partidului liberal în Ardeal cu asemenea organizații? Cine să primească să stea sub îndrumările ridicolului cocoșel al mahalai electorale dela București? Cine să se însurui sub steagul neprihănit al idealistului meșter de cointerăsări? Nimeni nu-i crede, nimeni nu-i ascultă, nimeni nu-i urmează. În afară de câțiva amatori de situații ușor dobândite, și cu rușine păstrate; în afară de câțiva otracizați ai viciei naționale de ieri, rețegați pocăiți de cea mai autentică speță; în afară de câțiva samsari de intervenții la ministere, cari operează cu aceeași liniște și cu aceeași competență la Fălticeni ca și la Satu-Mare, nicio forță combativă nu s'a prezentat la repetatele încercări de recrutare.

Ce două ori în șase ani, partidul liberal, venind la cârmă, a fost nevoit să pună candidații adverși subț lacăt, să-i gonească cu jandarmii, și să așeze fund dublu la urnele strângătoare de voturi. Și-a confecționat astfel, cu deputați de frontieră, o majoritate afonă și servilă, incapabilă, prin originea sa, să revendice pe seama finutului exploatat, o fărărămitură de interes sau de bunăvoință. Efectele s'au văzut imediat. Incurajați de o stare de spirit explicabilă, dar exagerându-i proporțiile, și trecând dincolo de limita îngăduită unui apărător al ideii de unitate națională, partizanii d-lui Iuliu Maniu s'au dedat la o întinsă agitație regionalistă, asmuțind populația împotriva vechiului Regat și lansând cunoscuta formulă, imprecisă și atâțătoare în acelaș timp, a „Ardealului pentru Ardeleleni“. Aceleași vorbe mari și aceleași fluturări de lozinci revoluționare, aceleași amenințări separatiste și aceleași expresii violente, au venit să turbure în două rânduri o guvernare nepricepută și ne-

populară. Prineți legătura dintre cauză și efect, apoi judecați în deplină cunoștință a faptelor, dacă liberalii, cu metodele lor de a face politică în noile provincii, nu sunt, cum s'a mai spus, agenții provocatori ai acestor mișcări, condamnabile, la rândul lor, din toate punctele de vedere.

Ar fi într'adevăr trist, dacă nu s'ar mai găsi o altă formulă politică, între asemenea propagatori ai dezordinii și acești păzitori ai ordinii....

Ofensiva a început. — Cel puțin așa anunță ziarele național-tărăniste din strada Sărindar. La Iași „batalionul întâi de asalt al Moldovei“, cum spunea mândru d. Costăchescu a câștigat primele poziții, a fost ceva, *care nu se mai află*, ar zice un erou al distinsului nostru colaborator, d. M. Sadoveanu. Și totuși căutăm să ne dumirim, strecurându-ne cu grijă prin mulțimea vâscoasă a amănuntelor de tot soiul, ce dau ziarele obișnuite să exagereze în bine sau în rău, după împrejurări.

Se pretinde, că întrunirea național-tărănistă a fost prima dovadă că sentimentele țării merg cu acest partid. A spus-o d. Vaida la Cameră și suntem gata să-l credem pe cuvânt. Dar ne întrebăm, acum după ce se zice că lupta a fost câștigată, ce anume s'a câștigat? Partidul național-tărănist, așa de mândru de popularitatea lui, pare a fi cu totul uluit de faptul, că în jurul frunțașilor veniți din toate părțile țării a mai strâns câteva sute de curioși, în cele două săli neîncăpătoare de la Iași. Din acest punct de vedere proba ni se pare îndoiioasă, iar bucuria frunțașilor național-tărăniști oarecum suspectă.

„Batalionul de asalt“, puternic încadrat cu echipa de mitralii a dlui Mihalache, cu postul de rachete incendiare a dlui C. Stere, cu plutonul de focuri bengale al dlui Vaida, cu postul izolat de bombarde al dlui Ciceo-Pop,

cu echipele de firaliori înarmați cu puști de soc sub comanda dlor Madgearu și Ioanițescu, a dat atacul în gol. Inamicul lipsea; pozițiile erau libere și se puteau ocupa fără toată această donchișotească trudă.

De aceea ne întrebăm încă: ofensiva a început, dar contra cui? Oare și de rândul acesta armatele de sub comanda generalismului Iuliu Maniu se vor mărgina în luptă cu fantoma unui inamic, care stă rețanșat cuminte în altăparte și râde în pumni de zdroaba îndepărtată.

O neplăcută retrospecție. — Fiindcă „evenimentul” săptămânei este tot întrunirea dela Iași, ne oprim la ea. Au fost acolo momente hazlii, ca acela când d. Pan. Halippa comanda „majestățile sale poporului” din sala Sidoli să pornească la luptă. Dar au fost și clipe grele pentru „vâjnicii luptători naționali” din Ardeal. Dintr’un exces de sentimentalism, d. Costăchescu a amintit că pe aceeaș scenă se aflau acum 12 ani o seamă de bărbați, cari cereau publicului moldovan să porniască la luptă pentru eliberarea Ardealului. Când însă a început să înșire numele acelor oameni de acum doisprezece ani și ochii d-lui Costăchescu au făcut roată în jurul său, glasul i-a amuțit pe coardele vocale, înspăimântat de jalnica figură a celor pe cari d-sa voia să-i complimenteze. Și d. Costăchescu n’a putut articula decât numele d-lui N. Iorga.

În adevăr, neplăcută retrospecție. Avântul d-lui Costăchescu trebuie să fi amintit ieșenilor acele vremi curate, când în cea mai caldă înfrățire, pe scena teatrului Sidoli se aflau alături de Nicu Filipescu, Delavrancea și Take Ionescu, alți luptători pentru cauza libertății Ardealului, poate mai puțin „vâjnici” decât cei de azi, dar luptători cu riscul sdruncinului unei vieți, ca părintele Lucaci și d. Octavian Goga. Văzând chipurile

opărite de gafa d-lui Costăchescu, cetățenii Iașului trebuie să se fi întrebat cu legitimă curiozitate: unde erau acești „vâjnici” luptători atunci când se hotăra soarta Ardealului?

A fost desigur numai o clipă. Norocul a salvat pe atâția patrioți de rușinea unei judecăți, înainte de vreme. De unde să știe lumea aceea de oameni pașnici, adunată din curiozitate sau din interes, la întrunirea național-tărănistă din Iași, că în timp ce acum doisprezece ani părintele Vasile Lucaci și d. Octavian Goga, rupți din rosturile lor deacasă, cutreerău țara dela Dorohoiu la Severin chemând sufletele libere la luptă pentru desrobirea fraților de peste Carpați, „vâjnicii” luptător Maniu își făcea datoria față de împărat, ca voluntar la partea sedentară a unui regiment austriac, iar „vâjnicii” luptător Al. Vaida dădea interviewuri, în care se lăuda că va împușca chiar cu mâna d-sale pe cel dintâi ostaș român, care ar veni să pângăriască pământul Ardealului.

Și astfel, „vâjnicii” luptători, ieșiți la vreme pentru a se pune fără pericol în fruntea „poporului”, au scăpat încăodată cu obrazele curate.

Legământul eroic al lui Zipsstein. — Ziarele patriotice și democate din str. Sărindar dau și acest emoționant amănunt despre întrunirea național-tărănistă dela Iași. Basarabienii s’au adunat separat la club. Acolo a venit d. Maniu cu statul său major, prilejuind o scenă sguđuitoare, după cum afirmă ziaristul imparțial și democrat, care este Bu-menfeld de la Adevărul. Anume, d. Zipsstein, dela Tighina, care este, precum se știe, ucenicul lui Badea Gheorghe în partidul național, într’un moment de sinceră uitare de sine, s’a oferit să-și dea viața în mâinile d-lui Maniu. Cu o condiție însă, a spus nepotul neprihănit al lui Avram Iancu; se

ful să dea ordin expres lui Zipstein, ca să se știe că a murit pentru desrobirea neamului românesc.

Cu astfel de ostași, partidul național-tărănist poate fi sigur de izbândă. Dar nu acest lucru ne interesează ci felul cum înregistrează Adevărul gestul d-lui Zipstein. Iată, textul autentic, pentru care ne cerem scuze de a-l fi reprodus aici:

„În sală, mare emoție. Iar d. Maniu strânge cu efuziune mâinile oratorului. Și subsemnatul spectator atent al celor ce se petrece (sic) pe scenă și în sală, am viziunea picturii Rosenthal, tovarășul de luptă al lui Ion Brătianu și al lui C. A. Rosetti, morți pentru patria română în mișcarea liberatoarea dela 1848“.

Înțelegeți acum de ce partidul național-tărănist are atâta trecere în redacția ziarului din str. Sărindar?

Pseudo-confesionalismul subversiv.
N'am înțeles niciodată să facem confesionalism în această revistă, pentru că am socotit nedemn să coborâm până la supralicități de ordin politic o discuțiune, care își are rosturile ei aiurea și în alte sfere. De aceea când, zilele trecute, am aflat că s'a recunoscut confesiunii baptiste dreptul de liberă practică în România, am socotit că bine s'a făcut scoțându-se această biserică din starea de echivoc și nesiguranță de până acum.

Iată însă că un prieten ne atrage atenția asupra scriselor unei publicațiuni, care își zice religioasă și se intitulează „Studii biblice“. Mirarea noastră nu a fost mică aflând între aceste file, pe cari le credeam închinată exclusiv cercetării adevărurilor lui Dumnezeu, urâte apucături și vorbe de băjocură pentru partidele politice și oamenii cei mai vrednici ai vieții noastre publice. E acolo urât și perfid recomandat partidul poporului, ca „cel mai netrebnic partid din țară“ și nu e crățat nici partidul național-tărănist.

După câte știm revista „Studii biblice“ se prefinde că nu face politică. Atunci, ne întrebăm, cu ce rost se discută, așa cum se discută, activitatea partidelor noastre politice, într'o revistă în care nu trebuie să se vorbească decât de cele sfinte? Pentru educația laică a cititorilor ei? În acest caz, iarăși întrebăm, de ce revista face uz de afirmațiunile interesate și calomnioase ale unor anume ziare? Nu cumva în dosul indeletnicirilor religioase de aparențe se ascund alte interese? Am vrea să nu ni se dea ocazia să le cercetăm în mai deaproape.

D. Maniu, în sfârșit, vrea. — E mare uimire în toate ziarele noastre democratice: „D. Maniu cere guvernul“. Grija tuturor era că d. Maniu va refuza să primească puterea; dar în cele din urmă șeful partidului național-tărănist s'a lăsat înduplecat. Acum lucrul este deplin hotărât. D. Maniu nu mai face greutăți vointei populare și primește să ia puterea.

Se știe că până acum d. Maniu n'a vrut. În ruptul capului n'ar fi primit de sa sarcina guvernării, deși din toate părțile i se oferia să salveze țara de pericol. De aceea partidul național-tărănist a stat într'una în opoziție, ca o rezervă pentru vremuri hotărâtoare.

Acum, când d. Maniu vrea, nu e liber locul, și situația partidului național-tărănist va începe să devină tragică din clipa când toată agitația de stradă, pe care a descins-o, se va dovedi inutilă.

Arme nepufincioase. — Se vede, că dușmanii partidului poporului s'au convins că nu e așa de ușor lucru să distrugă acest partid, și atunci s'au gândit să încerce o ultimă armă. Zilele trecute s'a răspândit șvonul că d. general Avereșeu se află greu bolnav în Italia. Știrea s'a dovedit imaginară. Totuși autorii ei insistă, dau amănunte, com-

plică, dovedesc, explică. Siniștrii fabri-
cași de glume proaste, slujbași macabri
ai unor tenebroase calcule politice simt
nevoia de a se justifica, de a se dis-
culpa de o dojană, pe care o simt mută
și amenințătoare în opinia publică.

Treceni pe lângă aceste svârcoliri ne-
putincioase cu milă și cu desgust. În
faptul că și-au golit până la utilizarea
unor arme de felul acesta, întreg arse-
nalul de necuviințe și mișelii destinat
distrugerii partidului poporului, ni se întâ-
rește convingerea că partidul poporului
n'a întâlnit încă adversarii cu cari să se
poată măsura. Corul javrelor gălăgioase
și neputincioase nu poate fi luat în
seamă.

**Sfârșitul iminent al guvernării li-
berale.** — România întregită poate ră-
sufla acum ușurată. În câteva zile va
scăpa de guvernul uzurpator al d-lui
Vinilă Brătianu. Nu e nicio îndoială.
Căderea acestui guvern a devenit o certi-
tudine matematică, din ziua congresului
dela Iași. Căci iată cum și-a încheiat
președintele partidului național celebrul
exponat făcut congresiștilor: „Partidul
național-tărănesc nu admite cu niciun
preț ca acest guvern și acest Parlament
să continue *măcar* o zi munca sa de
legiuire și guvernare, ci trebuie să dea
locul lor altora, care au prevăzut mai
bine și pe care națiunea vrea să-i aibă
în fruntea statului și prin aceasta să în-
lăture abisul sufletesc dintre stat și na-
țiune, izvoritor de atâtea *nenorociri na-
ționale*, pe care suntem hotărâți să le
împiedecăm cu orice sacrificii, ca să nu
devină *catastrofă* națională”.

Scurt și precis.

Vorba e, că de atunci a trecut o
săptămână...

Revoluția celor sătui. — Amenin-
țările cu revoluția din partea matadori-
lor național-tărăniși nu sunt, pentru noi,
un fenomen nou. Dl Octavian Goga a

mai vorbit, acum câțiva ani, în pagi-
nile *Tării Noastre*, despre revoluția cam
ciudată a celor sătui. Frunțași săltați
pe treptele norocului, pe cari vremurile
postbelice i-au ghiftuit cu bunătați ne-
visate, se declară nemulțumiți cu ce au
câpătat, și strigă în gura mare, că sunt
gata să desfacă singuri ceea ce s'a făcut
cu jertfa a opt sute de mii de români.

N'ar fi cu totul fără interes, să facă
cineva un fel de *curriculum vitae* al
tuturor acestor revoluționari pitiiși în do-
sul atâtor consilii de administrație. Să-l
ia pe dl cutare, fost avocat de mâna
a treia într'o reședință de plasă, instalat
astăzi, cu toată pompa ignoranței abia
mascate, profesor la Universitate. Sau
pe tovarășul său de luptă și de nădejdi,
ieri modest notar peste trei sate, slugă
supusă a stăpânirii maghiare, astăzi
cumplit adversar al vechiului Regat, a-
gitator filtrat al ideii separatiste. Sau pe
cunoscutul administrator de gazetă, că-
ruia o frază de sintaxă mai complicată
sau o imagine îndrăznească îi provocau
altădată teribile dureri de cap, și care,
în fericita risipă de cerneală a demo-
crației, învârteste acum condeul cu o
ușurință teribilă și cu o impetuoașă ten-
dință pentru cacofonie.

Toți regretă, bineînțeles, situația lor
de odinioară... Unul dintre acești trâm-
bițași ai dezastrului apropiat e dl Sever
Bocu, care a sunat deunăzi mobilizarea
într'o gazetă minoritară din Timișoara.
Se vede, că gestul n'a prea fost pru-
dent, ba a fost chiar riscat, fiindcă ime-
diat s'a găsit un răuvoitor, dușman de-
clarat al Ardealului nu mai e nevoie să
spunem, care i-a adus aminte belico-
sului răzvrătit de oarecari afaceri mă-
noase pela ministerul de Agricultură,
unde fusese văzut în atitudine, foarte
puțin marțială, de postulant cu jalba în
proșap.

După această reimprospătare a me-
moricii, dl Sever Bocu s'a mai potolit.
Nu spuneam noi? Revoluția celor sătui...